

Ethics and Human Rights in the Fight Against Terrorism at the International Level

H. Mokhtari¹, A. Amininia Ph.D.^{*2}, M. Atasheneh Ph.D.³

1. Ph.D. Student of International Law, Emirates Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Dept. of Law, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

3. Dept. of Law, University of Chamran, Ahvaz, Iran.

Abstract

Background: Terrorism is the illegal use of violence or the threat of violence against persons or property for political or social purposes. Hijacking, maritime terrorism, bombing, terror, etc. are among the methods and techniques of terrorists. The purpose of terrorism is to create terror or to force the government, individuals or groups to change their behavior or policies. Considering the ethical dimensions of terrorism, the present study was conducted with the aim of investigating the ethical dimensions and human rights in the fight against terrorism at the international level.

Conclusion: Among the international community, there is a lack of consensus on what constitutes terrorism. Terrorist activities are known as an unethical activity due to the violation of human rights and damage to citizens, and the founders of terrorist attacks and members of terrorist groups are morally responsible for the consequences of terrorist acts. The results of the present study showed that in addition to terrorist acts, sometimes anti-terrorism measures implemented by governments have a destructive effect on everyone's enjoyment of human rights. Actions to fight terrorism that violate human rights are counterproductive. They undermine the rule of law and the credibility of government officials, reduce trust and cooperation with the people and communities they seek to protect, and impede international cooperation in countering terrorism. In this way, instead of strengthening the ability of governments to deal with the threat of terrorism, they weaken it.

Keywords: *Terrorism, Ethics, Human Rights*

***Corresponding Author:** A. Amininia, Dept. of Law, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Email: a.amininia@iauctb.ac.ir

How to cite: H. Mokhtari, A. Amininia, M. Atasheneh. Ethics and human rights in the fight against terrorism at the international level. *Ethics in Science and Technology*. 2024,19(07): 1-7.

Copyright © 2024 Authors. Published by Iranian Association for Ethics in Science and Technology. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license. (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited

اخلاق و حقوق بشر در مبارزه با تروریسم در سطح بین المللی

حسن مختاری^۱، دکتر عاطفه امینی نیا^{۲*}، دکتر منصور عطاشنه^۳

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین الملل، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. گروه حقوق، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. گروه حقوق، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۱، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۰۲)

چکیده

زمینه: تروریسم، استفاده غیرقانونی از خشونت یا تهدید به خشونت بر ضد اشخاص یا اموال به قصد اهداف سیاسی یا اجتماعی است. هواپیماربایی، تروریسم دریایی، بمب گذاری، ترور و... از جمله روش ها و تکنیک های تروریست هاست. هدف از تروریسم، ایجاد رعب و وحشت یا واداشتن حکومت، افراد یا گروه ها به تغییر رفتار یا سیاست های آنها است. با توجه به ابعاد اخلاقی تروریسم پژوهش حاضر با هدف بررسی ابعاد اخلاقی و حقوق بشری در مبارزه با تروریسم در سطح بین المللی انجام شد.

نتیجه گیری: در میان جامعه بین المللی، فقدان اجماع در مورد اینکه چه چیزی تروریسم را تشکیل می دهد، وجود دارد. فعالیت های تروریستی به واسطه نقض حقوق بشر و آسیب به شهروندان به عنوان یک فعالیت ضد اخلاقی شناخته می شود و بنیان حملات تروریستی و اعضای گروه های تروریستی در برابر پیامدهای اعمال تروریستی را به لحاظ اخلاقی مسئول هستند. نتایج مطالعه حاضر نشان داد در کنار اقدامات تروریستی، گاه اقدامات ضد تروریسم که توسط دولت ها اجرا می شود تأثیر مخربی بر برخورداری همه از حقوق بشر دارد. اقداماتی برای مبارزه با تروریسم که حقوق بشر را نقض می کنند نتیجه معکوس دارند. آنها حاکمیت قانون و اعتبار مقامات دولتی را تضعیف می کنند، اعتماد و همکاری با مردم و جوامعی را که به دنبال محافظت از آنها هستند، کاهش می دهند و مانع همکاری بین المللی در مقابله با تروریسم می شوند. به این ترتیب، آنها به جای تقویت، توانایی دولت ها برای مقابله با تهدید ناشی از تروریسم، آن را تضعیف می کنند.

کلیدواژگان: تروریسم، اخلاق، حقوق بشر

سر آغاز

در مطالعه حاضر محققان سعی دارند ابعاد اخلاقی و حقوق بشری مبارزه با تروریسم به عنوان یک پدیده هولناک را در سطح بین الملل مورد بحث قرار دهند.

بحث

مفهوم تروریسم

تروریسم معمولاً به اعمال خشونت آمیز اطلاق می شود که عمدتاً غیرنظامیان را در تعقیب اهداف سیاسی یا ایدئولوژیک هدف قرار می دهد. با این حال، در میان جامعه بین المللی، صرف نظر از اعلامیه های یکجانبه، قطعنامه ها و معاهدات مربوط به برخی جنبه های خاص تروریسم، فقدان اجماع در مورد اینکه چه چیزی تروریسم را تشکیل می دهد، وجود دارد. عدم وجود این اجماع بین دولت ها منجر به وضعیت فعلی می شود که در آن هیچ تعریف قانونی و جامعی از تروریسم وجود ندارد (۱).

تروریسم یک چالش نظام بین المللی است و وضعیت نابسامان ناشی از وقوع آن موجب خدشه دار شدن صلح و امنیت در سطح ملی و بین المللی می شود. تروریسم تهدید یا استفاده از خشونت برای ارعاب یا اجبار در تعقیب اهداف سیاسی یا ایدئولوژیک است که به طور معمول توسط بازیگران غیردولتی - افراد یا سازمان هایی که بخشی از دولت نیستند، انجام می شود. تروریسم می تواند اشکال مختلفی داشته باشد، از جمله بمب گذاری، حملات مسلحانه، هواپیماربایی، تروریسم دریایی یا گروگان گیری. اهداف آنها نیز می تواند متفاوت باشد و می تواند غیرنظامیان، بازیگران دولتی یا زیرساخت های عمومی را هدف قرار دهند. در برخی از کشورها، حملات تروریستی رایج و در حال افزایش هستند، در حالی که در برخی دیگر، حملات کمی وجود دارد اما این حملات اغلب تکان دهنده هستند، زیرا هدف آنها ترساندن و سرکوب است (۱ و ۲).

هستند. این که آیا موضوع مورد بررسی به عنوان یک عمل تروریستی در نظر گرفته می‌شود، در مقابل هر عمل جنایی جدی دیگر، تفاوتی در قابل اجرا بودن استانداردهای حقوق بشر^۴ ایجاد نمی‌کند (۸).

به هر روی، جامعه بین‌المللی، اگرچه قادر به توافق بر سر تعریفی از تروریسم نیست، اما پذیرفته است که برخی از اعمال، جرایم تروریستی هستند. این جرایم، مانند تروریسم دریایی و هواپیماربایی خطوط هوایی، اکنون موضوع معاهدات بین‌المللی^۵ است.

در کنوانسیون ۲۰۰۵ شورای اروپا که در مورد پیشگیری از تروریسم است. اگرچه تروریسم را تعریف نمی‌کند، اما کشورهای عضو بر روی حداقل تعریف در تصمیم چارچوب اتحادیه اروپا در مورد مبارزه با تروریسم توافق کرده‌اند. این تعریف فهرستی از اعمال مجرمانه را مشخص می‌کند که در صورت داشتن هر یک از اهداف زیر باید به عنوان اقدامات تروریستی در نظر گرفته شوند:

- ارباب جدی جمعیت
- مجبور کردن بی‌جهت یک دولت یا سازمان بین‌المللی به انجام کاری یا خودداری از آن
- انجام هر عملی یا ایجاد بی‌ثباتی یا تخریب جدی ساختارهای اساسی یک کشور یا یک سازمان بین‌المللی.

بنابراین به طور کلی می‌توان گفت: تروریسم شامل استفاده یا تهدید به خشونت است و به دنبال ایجاد ترس، نه فقط در بین قربانیان مستقیم، بلکه در میان مخاطبان گسترده است. میزان تکیه آن بر ترس، تروریسم را از جنگ‌های متعارف و چریکی متمایز می‌کند. بنابراین، تروریسم به معنای استفاده حساب شده از خشونت برای ایجاد ترس و در نتیجه دستیابی به اهداف سیاسی است، زمانی که پیروزی مستقیم نظامی ممکن نیست. این امر باعث شده است که برخی از دانشمندان علوم اجتماعی از جنگ چریکی به عنوان «سلاح ضعیف‌ها» و تروریسم به عنوان «سلاح ضعیف‌ترین‌ها» یاد کنند (۹-۱۱).

ابعاد اخلاقی مبارزه با تروریسم

اخلاق^۶ در بیشتر مسائل مربوط به تروریسم و خشونت سیاسی^۷، اگر نه در همه، نقش اصلی را بازی می‌کند و در اغلب مناقشات ضد تروریسم مورد توجه هستند.

اهداف سیاسی گروه‌های تروریستی هرچه که باشد، روش‌های آنها معمولاً (اگر نه طبق تعریف) شامل قتل افراد بی‌گناه است، از جمله کودکان (در مورد گروه‌های جهادی افراطی، مانند القاعده و دولت اسلامی)، و بنابراین از نظر اخلاقی قابل اعتراض هستند. حتی اگر تروریسم دارای اهداف اخلاقی مانند رها ساختن گروهی از چنگ استبداد باشد باز هم در یک دو راهی اخلاقی قرار می‌گیریم که همانا این دو راهی اخلاقی آن است که: آیا پیگیری اهداف اخلاقی^۸ شایسته با ابزارهای ناپسند اخلاقی به لحاظ اخلاقی قابل توجیه است؟ آیا هدف وسیله را توجیه می‌کند؟ (۱۲-۱۴)

گرچه جامعه بین‌المللی تعدادی معاهدات بین‌المللی را به تصویب رسانده است که برای مبارزه با انواع خاصی از تروریسم، مانند ربودن هواپیما یا تروریسم دریایی^۹ طراحی شده‌اند، اما در سطح سازمان ملل تاکنون هیچ توافقی در مورد تعریف تروریسم وجود نداشته است. علیرغم تلاش‌های فراوان سازمان‌های بین‌دولتی، دولت‌ها و دانشگاهیان برای دستیابی به آن، در حقوق بین‌الملل تعریف مشخصی از تروریسم وجود ندارد (۳).

مفهوم تروریسم اولین بار در دهه ۱۷۹۰ برای اشاره به ترور مورد استفاده در انقلاب فرانسه توسط انقلابیون علیه مخالفان خود ابداع شد. حزب ژاکوبین ماکسیمیلیان روبسپیر یک حکومت وحشت به راه انداخت که شامل اعدام‌های دسته جمعی توسط گیوتین بود. اگرچه تروریسم در این کاربرد به معنای اقدام خشونت آمیز توسط یک دولت علیه دشمنان داخلی خود است، اما از قرن بیستم این اصطلاح بیشتر به خشونتی که مستقیم یا غیرمستقیم علیه دولت‌ها در تلاش برای تأثیرگذاری بر سیاست‌ها یا سرنگونی یک دولت است، اطلاق می‌شود (۴).

تروریسم نامیدن یک عمل نه تنها به این معناست که این عمل دارای ویژگی‌های خاصی است، بلکه به این معناست که یک ضد اخلاق و فعالیت اشتباه است. تعریف یک عمل به عنوان یک اقدام تروریستی همچنین پیامدهای مهمی در رابطه با همکاری بین دولت‌ها دارد، مانند اشتراک اطلاعات، کمک حقوقی متقابل، مسدود کردن دارایی‌ها و مصادره و استرداد (۵ و ۶).

اولین تلاش برای تعریف تروریسم که چندان موفق نبود در یک سند بین‌المللی در کنوانسیون ۱۹۳۷ ژنو برای پیشگیری و مجازات نسل‌کشی بود که تروریسم را اینگونه تعریف کرد: «کلیه اعمال مجرمانه‌ای که علیه یک کشور انجام می‌شود و به شکل هدفمند و محاسبه شده یک حالت ترور را ایجاد می‌کند». این تعریف به دلیل عدم دقت مورد انتقاد قرار گرفت و کنوانسیون هرگز لازم‌الاجرا نشد زیرا تعداد لازم تصویب را دریافت نکرد. با این وجود، اطمینان از تعریف مناسب تروریسم، کلید یک رویکرد بین‌المللی مؤثر برای مبارزه با تروریسم است. این فقط به دلیل مفاهیم سیاسی و اخلاقی همراه با این اصطلاح نیست، بلکه به این دلیل است که پیامدهای حقوقی قابل توجهی نیز در رابطه با شکل تعریف وجود دارد (۷ و ۸).

تروریسم در زمینه‌های مختلف رخ می‌دهد و اشکال مختلفی به خود می‌گیرد. بدون اینکه بخواهیم تروریسم را در اینجا تعریف کنیم، می‌توانیم برخی از ویژگی‌های ثابت آن را از جمله:

- ماهیت سازمان یافته آن
- خطرناک بودن آن
- تلاش آن برای تضعیف دولت و تأثیرگذاری بر سیاستمداران و قانون‌گذاران
- تصادفی بودن آن و انتشار ترس/ترور در میان جمعیت.

یکی از ویژگی‌های غالب اعمال تروریستی این است که آنها جنایت هستند، حتی اگر کیفیت اضافی داشته باشند که مستلزم آن است که ماهیت آنها "تروریستی" تلقی شود. اعمال تروریستی اعمال مجرمانه هستند و در نتیجه مشمول سختگیری‌های عادی قوانین کیفری^{۱۰}

در مورد حملات تروریستی صورت گرفته توسط گروه های جهادی افراطی، مانند دولت اسلامی، هیچ چالش اخلاقی^۹ وجود ندارد و بی شک چنین حملاتی از نظر اخلاقی محکوم می شوند چرا که، در وهله اول هدف آن تأسیس یک دولت استبدادی و در واقع فاشیستی (به اصطلاح خلافت) است که در آن حقوق بشر (مثلاً حقوق زنان و کافران) نقض می شود، از نظر اخلاقی غیرقابل قبول است. و در وهله دوم، وسایلی که برای رسیدن به این هدف استفاده می کند شامل جنایات گسترده، مانند نسل کشی و بردگی است، که این امر نیز از نظر اخلاقی غیرقابل قبول است.

به هر حال، از منظر این مقاله، گروه های تروریستی مسئولیت طبیعی جمعی حملات مختلف و نتایج مورد نظر (و شاید قابل پیش بینی) آنها را بر عهده دارند، و از آنجایی که اقدامات تروریستی به وضوح از نظر اخلاقی قابل سرزنش و غیر قابل توجیه هستند و بنیان چنین حملاتی از نظر اخلاقی مسئول و مجرم هستند. آنها از نظر اخلاقی مقصر هستند، زیرا همانطور که قبلاً ذکر شد، روشهای آنها به وضوح شامل کشتن عمدی افراد بیگناه است و با اصول استفاده متناسب از زور یا نیروی حداقل ضروری محدود نمی شود و از آنجایی که اعضای گروه های تروریستی وظایفی را به عنوان اعضای سازمان ها انجام می دهند می توان آنها را بعنوان یک شرکت تعاونی پیچیده قلمداد کرد و بنابراین، تمامی آنها از مسئولیت اخلاقی مشترک و طبیعی در این رابطه برخوردار هستند (۱۲).

طبیعتاً، در اینجا، سؤالات مهمی در رابطه با کسانی که به سازمان های تروریستی کمک می کنند بدون اینکه عضو آنها باشند، مطرح می شود. چنین افرادی حتی اگر عضو گروه نباشند در پیشبرد اهداف تروریست ها موثر بوده اند بنابراین از نظر اخلاقی مسئولیت دارند و بنابراین به طور موجهی به عنوان مجرم مورد بررسی، محاکمه و مجازات قرار خواهند گرفت.

اثرات منفی تروریسم بر برخورداری از حقوق بشر و آزادی های اساسی

تأثیر تروریسم بر حقوق بشر همواره مورد توجه جامعه بین المللی بوده است. در مواقع اضطراری، دولت ها مسئول حفاظت از افرادی هستند که در حوزه قضایی خود زندگی می کنند و اقدامات مؤثر ضد تروریسم را برای مقابله با گسترش تروریسم انجام می دهند و در عین حال اطمینان می دهند که استانداردهای حقوق بشر به شدت رعایت می شود. به گفته کوفی عنان، دبیرکل سابق سازمان ملل، پاسخ به تهدیدات تروریستی باید از حقوق بشری حمایت کند که هدف تروریست ها از بین بردن آن است. احترام به حقوق بشر، آزادی های اساسی^{۱۰} و حاکمیت قانون^{۱۱} ابزارهای اساسی در مبارزه با تروریسم هستند و نباید به هیچ قیمتی قربانی شوند (۱۲).

هدف تروریسم از بین بردن دموکراسی و حاکمیت قانون است. به نوبه خود تأثیر منفی بر بهره مندی غیرنظامیان از حقوق بشر، به ویژه حقوق زندگی، آزادی و تمامیت جسمانی دارد. تروریسم اغلب منجر به حوادث

فاجعه آمیز می شود که معیشت دولت ها و مردم آن را تهدید می کند. به گفته سازمان ملل متحد (سازمان ملل)، تروریسم به ارزش هایی که در قلب منشور سازمان ملل نهفته است، حمله می کند: قوانین حاکم بر درگیری های مسلحانه و حمایت از غیرنظامیان، مدارا در میان مردم و ملت ها، و حل مسالمت آمیز درگیری ها. بنابراین، اقدامات تروریستی می تواند همکاری بین دولت ها را از بین ببرد، تمامیت ارضی و امنیت یک دولت را به خطر بیندازد، جامعه مدنی^{۱۲} را تضعیف کند و در نهایت، کشور و کشورهای اطراف با خطرات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مواجه گردانند. دو مولفه اساسی در زمینه حقوق بشر به واسطه تروریسم در خطری جدی قرار می گیرد:

الف) حقوق اقتصادی و اجتماعی

توجه به این نکته حائز اهمیت است که در حالی که نگرانی های اقتصادی-اجتماعی^{۱۳} ممکن است محرک افراط گرایی باشد، نباید آنها را عامل اصلی تروریسم دانست. حتی اگر هزینه انسانی تروریسم ویرانگر باشد، تأثیر اقتصادی آن احتمالاً مهمتر از آن چیزی است که تصور می شود. تروریسم نه تنها عملکرد روان حاکمیت قانون را تضعیف می کند و تمامیت ارضی و امنیت دولت را به خطر می اندازد، بلکه بافت اقتصادی و اجتماعی کشورها را نیز تهدید می کند. از این رو تروریسم هزینه های اقتصادی و اجتماعی قابل توجهی را بر جوامع تحمیل می کند و نه تنها منجر به خسارات مستقیم مادی می شود، بلکه منجر به اثرات منفی بلندمدت می شود که مانع رشد اقتصاد کشورها و توانایی آن ها می شود (۱۵).

فعالیت های تروریستی تأثیر نامطلوبی بر سرمایه گذاری دارد. در واقع، تأثیر مخرب اقدامات تروریستی بر بازارهای مالی یکی از بارزترین جنبه های تروریسم است. در حقیقت، در ادبیات اقتصادی مشاهده شده است که کشورهایی که از فعالیت های تروریستی رنج می برند، اعتماد سرمایه گذاران را از دست می دهند و بازایی آن زمان و تلاش قابل توجهی می طلبد.

از آنجایی که قیمت سهام منعکس کننده دستاوردهای آینده مورد انتظار یک شرکت است، اقدامات تروریستی بر قیمت سهام تأثیر منفی می گذارد و منجر به کاهش سود مورد انتظار می شود زیرا اقدامات امنیتی افزایش می یابد که هزینه های تولید و تجارت را افزایش می دهد که منجر به کاهش نرخ مصرف می شود. بنابراین، اثرات منفی تروریسم قبل از وقوع هر گونه حمله به دلیل انتظار حملات تروریستی، بر بازارهای مالی تأثیر می گذارد. این امر بر تمام بخش های کسب و کار تأثیر می گذارد و در نتیجه حقوق اجتماعی و اقتصادی شهروندان را بدتر می کند (۱۵).

تهدیدها یا اقدامات تروریستی را می توان به عنوان ضربه زدن به حقوق اقتصادی افراد در نظر گرفت، زمانی که اقدامات مذکور تأثیر منفی قابل توجهی بر قدرت مالی یک کشور داشته باشد. حقوق اقتصادی در گروه بزرگتری از حقوق اقتصادی^{۱۴}، اجتماعی و فرهنگی قرار می گیرد که اساساً تحت دو سند تضمین شده است: میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی (ICESR) و اعلامیه جهانی حقوق بشر

۲. رهایی از شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه،

غیرانسانی یا تحقیرآمیز: ممنوعیت شکنجه و رفتار یا مجازات غیرانسانی یا تحقیرآمیز توسط میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی حقوق بشر تحت ماده ۷ حمایت می شود. که این حق ممکن است در برابر تروریسم و فعالیت های ضد تروریسم پایمال شود.

۳. **حق آزادی و امنیت:** آزادی و امنیت شخصی پس از حق حیات در شمار دغدغه های خطر انسان قرار می گیرند. اهمیت این دو، موجب شناسایی حق آزادی و امنیت شخصی در اسناد بین المللی و منطقه ای حقوق بشر گردیده است. حق آزادی و امنیت شخصی از قدیمی ترین و بنیادی ترین حق های بشری است که در حوزه عدالت کیفری در زمره مباحث بسیار مهم قرار دارد. تلفیق حق آزادی شخصی و حق امنیت شخصی در اسناد حقوق بشری در قالب حق آزادی و امنیت شخصی نمود یافته است که بررسی هر این حق ها از دیدگاه کمیته حقوق بشر و سازوکار اروپایی حقوق بشر نقش بسزایی در شناسایی حدود و ثغور حق آزادی و امنیت شخصی دارد. این حق نیز می تواند در برابر تروریسم و فعالیت های ضد تروریسم پایمال شود.

۴. **حق دادرسی عادلانه:** نقض حقوق آزادی و امنیت و ممنوعیت شکنجه و رفتار یا مجازات غیرانسانی یا تحقیرآمیز مستقیماً بر حق محاکمه عادلانه تأثیر می گذارد. این بدان معناست که در فعالیت های ضد تروریسم نیز نباید مظنونان بدون هیچ گونه حکمی دستگیر شوند، و یا برای گرفتن اعتراف شکنجه شوند. بدین معنا که حق دادرسی عادلانه باید برای این مظنونان نیز رعایت شود.

۵. **آزادی تجمع و تشکل:** آزادی اجتماعات و اجتماعات شکلی متمایز و قدرتمند از کنش دموکراتیک است. سازمان امنیت و همکاری اروپا «تجمع» را چنین تعریف می کند: «حضور عمدی و موقت تعدادی از افراد در یک مکان عمومی برای یک هدف بیانی مشترک». تجمعات فیزیکی قدرتمندتر از فعالیت های آنلاین هستند و اغلب برای خود شرکت کنندگان دگرگون کننده تر هستند. حق افراد برای تجمع مسالمت آمیز در یک فضای عمومی برای به اشتراک گذاشتن ایده ها و ابراز عقاید در سراسر جهان در معرض خطر است. در قرن بیست و یکم، ما شاهد حملات مداوم به این آزادی، به ویژه در کشورهای بوده ایم که در داخل و اطراف مرزهای آن با تروریسم مبارزه می کنند.

حقوق بشر و فعالیت های ضد تروریسم

البته باید خاطر نشان کرد که اقداماتی برای مبارزه با تروریسم که حقوق بشر را نقض می کنند نتیجه معکوس دارند. آنها حاکمیت قانون و اعتبار مقامات دولتی را تضعیف می کنند، اعتماد و همکاری با مردم و جوامعی را که به دنبال محافظت از آنها هستند، کاهش می دهند و مانع همکاری بین المللی در مقابله با تروریسم می شوند. به این ترتیب، آنها

(UDHR). مواد ۲۳ و ۲۵ UDHR به ترتیب حق کار و حق برخورداری از استانداردهای مناسب زندگی را تضمین می کند که فعالیت های تروریستی به شدت این حقوق را مورد تهدید قرار می دهند. در نتیجه، تأثیر تروریسم همیشه بر اقتصاد یک کشور منفی است. تروریسم بر منابع اقتصادی و تولیدی تأثیر منفی می گذارد که می تواند برای کشور ارزش افزوده ایجاد کند. مبارزه با تروریسم اغلب منجر به افزایش هزینه های نظامی می شود که به ضرر برنامه های اقتصادی و اجتماعی است. این تخصیص مجدد منابع، به نفع برنامه های ضد تروریسم، به طور جدی کشورهایی را که از قبل منابع کافی برای رسیدگی به مسائل حقوق اقتصادی و اجتماعی در داخل کشور خود ندارند، به چالش می کشد. در چنین شرایطی، اقدامات ضد تروریستی می تواند به نارضایتی و نارضایتی عموم مردم دامن بزند، وضعیت بحرانی موجود را تشدید کند و بر برخورداری از حقوق اقتصادی و اجتماعی تأثیر منفی بگذارد (۱۶).

در حالی که این یک راه حل جامع نیست، اما می توان گفت توسعه اقتصادی می تواند با کاهش احساسات عمومی حاشیه نشینی، به ویژه در میان جمعیت جوان، به مهار تروریسم کمک کند. هیچ چیز نمی تواند افراط گرایی خشونت آمیز را توجیه کند، اما باید اذعان کرد که این افراط گرایی در خلاء به وجود نمی آید. پیوند بین نقض حقوق اقتصادی و اجتماعی و تروریسم پیچیده، چندوجهی است و نیازمند تحلیل دقیق است. با این حال، می توان ادعا کرد که ارتقای توسعه اقتصادی و اجتماعی می تواند نقش تعیین کننده ای در کاهش حمایت از تروریسم داشته باشد.

ب) حقوق سیاسی و اجتماعی

حقوق مدنی و سیاسی اصول اصلی حقوق بین الملل حقوق بشر است. این حقوق در یک معاهده حیاتی محافظت می شود، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR) که کشورهای امضا کننده را وادار می کند تا تمام اقدامات لازم را برای حمایت و ارتقای حقوق مندرج در این معاهده انجام دهند (۱۶ و ۱۷).

مهم ترین حقوق سیاسی - اجتماعی^{۱۵} افراد که می بایست در برابر تروریسم از آن محافظت شود عبارتند از:

۱. **حق حیات:** حق حیات بر اساس قوانین و معاهدات بین المللی حقوق بشر به عنوان «حق برتر» شناخته شده است، زیرا بدون تضمین مؤثر آن، سایر حقوق بشر بی معنا خواهند بود. بنابراین، حتی در مواقع بحران، دولت ها وظیفه دارند از جان هر شهروندی در قلمرو خود محافظت کنند و در قبال عدم انجام این کار پاسخگو هستند. به عنوان بخشی از این تعهد، دولت ها باید عدالت کیفری و سیستم های اجرای قانون مؤثر را اجرا کنند، مانند اقداماتی برای جلوگیری از تروریسم. اطمینان حاصل شود که افراد مظنون به اعمال تروریستی تحت تعقیب قرار می گیرند. ارائه راهکارهای درمانی مؤثر به قربانیان؛ و سایر اقدامات لازم را برای جلوگیری از تکرار تخلف انجام دهند.

به جای تقویت، توانایی دولت ها برای مقابله با تهدید ناشی از تروریسم، آن را تضعیف می کنند .

متأسفانه در سال های اخیر، اقدامات ضد تروریسم، خود به تهدیدی جدی برای حقوق بشر و اثربخشی حاکمیت قانون تبدیل شده اند. برای نمونه در مورد پادشاهی هاشمی اردن، دولت از تهدید تروریسم منطقه ای برای اجرای اقدامات ضد تروریسمی که سازمان های مدنی و مدافعان حقوق بشر آن را محدودکننده و تهاجمی می دانند، سوء استفاده کرده است. در واکنش به حمله تروریستی سال ۲۰۰۵ در امان، نمایندگان پارلمان اردن قانون ضد تروریسم وضع کردند که به وضوح حقوق افراد را نقض می کند. این قانون به مقامات مجری قانون و سرویس های اطلاعاتی، به ویژه در مبارزه با تروریسم، قدرت کامل می دهد. از زمان تصویب قانون مبارزه با تروریسم در سال ۲۰۰۶، نقض حقوق بشر متعددی به بهانه مبارزه با تروریسم صورت گرفته است. در نهایت، اقدامات تروریسم و ضد تروریسم هر دو تأثیر مخربی بر معیشت و برخورداری از حقوق بشر در کشوری مانند اردن داشته اند (۱۸).

از این رو سازمان ملل تأکید کرده است که، ترویج و حمایت از حقوق بشر و حاکمیت قانون برای همه اجزای استراتژی جهانی مبارزه با تروریسم سازمان ملل ضروری است. بنابراین، اقدامات مؤثر ضد تروریسم و ارتقای حقوق بشر اهداف متضادی نیستند، بلکه مکمل یکدیگر هستند و متقابلاً می بایست یکدیگر را تقویت کنند (۱۹ و ۲۰). حمایت از حقوق بشر و حاکمیت قانون هسته اصلی تلاش های جهانی ضد تروریسم است. این امر مستلزم اجرای دقیق سیاست های ضد تروریسم کافی از سوی مقامات ملی و سازمان های بین المللی است که به دنبال جلوگیری از اعمال تروریستی و مقابله با گسترش آن است. بنابراین، محیطی برای افزایش مشارکت سازمان های مدنی، ترویج و حمایت از حقوق بشر، و آغاز رسیدگی های حقوقی عادلانه برای کسانی که مسئول چنین اعمال مجرمانه هستند، ایجاد می شود.

نتیجه گیری

اگرچه تروریسم مشمول یک تعریف مورد توافق جهانی نیست، آن را می توان به طور گسترده به عنوان روشی از اجبار تعریف کرد که از خشونت برای گسترش ترس و در نتیجه دستیابی به اهداف سیاسی یا ایدئولوژیک استفاده می کند یا تهدید به استفاده از آن می کند. حملات تروریستی ترس را به عنوان خشونت گسترش می دهند، به طور غیرمنتظره ای علیه قربانیان بی گناه هدایت می شوند و به نوبه خود بر اشخاص ثالث مانند دولت ها فشار می آورد تا سیاست یا موضع خود را تغییر دهند. تروریست های معاصر از بسیاری از اشکال خشونت استفاده می کنند و غیرنظامیان، تأسیسات نظامی و مقامات دولتی را از جمله غیرنظامیان هدف قرار می دهند. بنابراین حملات تروریستی با توجه به

اینکه: حقوق بشر را نقض می کنند و برای رسیدن به اهداف خود از ابزارهایی چون جنایات گسترده، مانند بمب گذاری، ترور، نسل کشی و بردگی استفاده می کنند از نظر اخلاقی غیرقابل قبول و توجیه هستند. تأثیر تروریسم همواره مورد توجه جامعه بین المللی بوده است و به نظر می رسد که راهبرد مبارزه با تروریسم، هم برخورداری از همه حقوق بشر و هم اثربخشی حاکمیت قانون را می بایست مورد توجه قرار دهد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد در کنار اقدامات تروریستی، گاه اقدامات ضد تروریسم که توسط دولت ها اجرا می شود تأثیر مخربی بر برخورداری همه از حقوق بشر دارد. یک دولت منطبق با حقوق بشر، حقوقی را که در مورد آن اعمال می شود انتخاب نمی کند، بلکه باید همه حقوق بشر را به ویژه در مواقع اضطراری ترویج و اجرا کند. از این رو، در مبارزه با تروریسم، دولت ها باید تعهد خود را به حقوق بشر به عنوان ارزش های اصلی مورد توجه قرار دهند و باید این مؤلفه را در هر استراتژی ضد تروریسم ادغام کنند و به نفع اقدامات غیرقانونی که به وضوح اثربخشی اقدامات آنها را تضعیف می کند کنار نگذارند.

ملاحظه های اخلاقی

در این پژوهش مروری با معرفی منابع مورد استفاده، اصل اخلاق امانت داری علمی رعایت و حق معنوی مولفین آثار محترم شمرده شده است.

واژه نامه

1. Terrorism	تروریسم
2. Marine terrorism	تروریسم دریایی
3. Criminal rights	قوانین کیفری
4. Human right	حقوق بشر
5. International agreements	معاهدات بین المللی
6. Ethics	اخلاق
7. Political violence	خشونت سیاسی
8. Ethical goals	اهداف اخلاقی
9. Ethical challenges	چالش اخلاقی
10. Basic freedoms	آزادی های اساسی
11. Rule of law	حاکمیت قانون
12. Civil society	جامعه مدنی
13. Social-economical concerns	نگرانی اقتصادی-اجتماعی
14. Economical laws	حقوق اقتصادی
15. Social-economic rights	حقوق سیاسی-اجتماعی

References

1. Schinkel W. On the concept of terrorism. Contemporary Political Theory, 2009; 8:176-198. Doi: [10.1057/cpt.2008.37](https://doi.org/10.1057/cpt.2008.37)
2. Ruby C. (2002). The Definition of Terrorism. Analyses of Social Issues and Public Policy, 2002; 2: 9-14. Doi: [10.1111/j.1530-2415.2002.00021.x](https://doi.org/10.1111/j.1530-2415.2002.00021.x)

3. Schmid A. Root causes of terrorism: some conceptual notes, a set of indicators, and a model. *Democracy and Security*, 2005; 1: 127-136. Doi: [10.1080/17419160500321139](https://doi.org/10.1080/17419160500321139)
4. Oze A. Terrorism in the world. *Journal of Socialomics*, 2015; 5(1). Doi: [10.4172/2167-0358.1000140](https://doi.org/10.4172/2167-0358.1000140)
5. Ibieta J, Chidozie F, Ujara E. International terrorism and the middle east: an expository approach. *Covenant University Journal of Politics and International Affairs (CUJPIA)*, 2014; 2: 66-80.
6. Bergesen A, Lizardo O. (2004). International Terrorism and the World-System. *Sociological Theory*, 2004; 22(1): 38 - 52. Doi: [10.1111/j.1467-9558.2004.00203.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-9558.2004.00203.x)
7. Saaida M, Tasleem S. (2018). The global terrorism threats to the state security. *International Journal of Research*, 2018; 5: 1707-1714. Doi: [10.5281/zenodo.6219028](https://doi.org/10.5281/zenodo.6219028)
8. Kydd A, Walter B. The strategies of terrorism. *International Security*, 2006; 31: 49-79. Doi: [10.1162/isec.2006.31.1.49](https://doi.org/10.1162/isec.2006.31.1.49)
9. Altheide D. Terrorism and the politics of fear. *Cultural Studies Critical Methodologies*, 2006; 6: 415-439. Doi: [10.1177/1532708605285733](https://doi.org/10.1177/1532708605285733)
10. Monir R. War on terror and its implications for global peace and security. *Journal of South Asian Studies*, 2020; 8: 71-78. Doi: [10.33687/jas.008.02.3064](https://doi.org/10.33687/jas.008.02.3064)
11. Lessa P, Martini S. International terrorism as an instrument of political struggle and of injury to integrational law. *Asian Journal of German and European Studies*, 2017; 2(1). Doi: [10.1186/s40856-017-0021-6](https://doi.org/10.1186/s40856-017-0021-6)
12. Coady CAJ. Terrorism, morality, and supreme emergency. *Ethics*, 2004; 114(7): 772-789. Doi: [10.1086/383440](https://doi.org/10.1086/383440)
13. Marsili M. Morals and ethics in counterterrorism. *Conatus*, 2023; 8: 373-398. Doi: [10.12681/cjp.34495](https://doi.org/10.12681/cjp.34495)
14. Dexter H, Guittet EP. Teaching (something about) terrorism: ethical and methodological problems, pedagogical suggestions. *International Studies Perspectives*, 2012; 15(4). Doi: [10.1111/j.1528-3585.2012.00507.x](https://doi.org/10.1111/j.1528-3585.2012.00507.x)
15. Piazza J, Walsh J. Terrorism and Human Rights. *PS: Political Science & Politics*, 2010; 43: 407 - 409. Doi: [10.1017/S1049096510000636](https://doi.org/10.1017/S1049096510000636)
16. Jawad S. Terrorism and Human Rights. *Sociology and Anthropology*, 2015; 3:104-115. Doi: [10.13189/sa.2015.030205](https://doi.org/10.13189/sa.2015.030205)
17. Gearty C. (2007). Terrorism and Human Rights. *Government and Opposition*, 2007; 42: 340 - 362. Doi: [10.1111/j.1477-7053.2007.00227.x](https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2007.00227.x)
18. Mohammad Rezaei H, Mirabbasi SB, Kamali A. Criteria for prescribing coercion in case of gross and widespread violation of the ethical foundations of human rights. *Ethics in Science and Technology* 2022; 17 (3) :7-12. Dor: [20.1001.1.22517634.1401.17.3.4.8](https://doi.org/20.1001.1.22517634.1401.17.3.4.8)
19. Hashemi V, Javadi M, Jafarzadeh S. The rights of civilian casualties in war from the perspective of islamic ethics and international documents. *Ethics in Science and Technology* 2023; 18 (3) :1-9. Dor: [20.1001.1.22517634.1402.18.3.1.2](https://doi.org/20.1001.1.22517634.1402.18.3.1.2)
20. Hoffman P. Human rights and terrorism. *Human Rights Quarterly*, 2004; 26: 932-955. Doi: [10.1353/hrq.2004.0045](https://doi.org/10.1353/hrq.2004.0045)